

SÚČASNÝ SLOVAKISTICKÝ VÝSKUM NA FILOZOFICKEJ FAKULTE UNIVERZITY V ZÁHREBE

Martina Grčević – Peter F. 'Rius Jílek

*Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet
Univerzita v Záhrebe, Filozofická fakulta
Ivana Lučića 3, Zagreb (Chorvátsko)
E-mail: mgrcevic@m.ffzg.hr, peterfrius@jilekonline.eu*

GRČEVIĆ, M. – JÍLEK, P. F. 'R. (2023): Current Research in Slovak Linguistics at the Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb. In: *Slovenská reč*, 88/3, 320 – 335.

Abstract: The article offers a summary of Slovak linguistic research undertaken at the Faculty of Humanities and Social Sciences of the University of Zagreb in 2018 – 2023. At the beginning of the article a brief historical account of the initiation of Slovak studies is presented. The main focus of the discussion lies in the attained results, particularly highlighting book publications in syntax, lexicology and translation studies. Additionally, it briefly touches upon other forms of outputs.

Keywords: Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb, Slovak studies, Slovak language, lexicology, syntax, morphology, translation studies.

Článok v skratke:

- Príspevok je prehľadom slovenského lingvistického výskumu realizovaného na Filozofickej fakulte Univerzity v Záhrebe v rokoch 2018 – 2023.
- Príspevok obsahuje stručné historické počiatky etablovania slovakistiky na fakulte.
- Hlavná časť príspevku sa zameriava najmä na výstupy knižného charakteru (učebnica slovenskej syntaxe, obojstranný chorvátsko-slovenský slovník medzijazykových homonym, translatická analýza chorvátskych prekladov slovenskej beletrie) a v krátkosti uvádza niektoré z príspevkov publikovaných časopisecky alebo zborníkovo.

1. ÚVOD

Katedra slovenského jazyka a literatúry Inštitútu západoslovanských jazykov a literatúr Filozofickej fakulty Univerzity v Záhrebe (Katedra za slovački jezik i književnost, Odsjek za zapadnoslavenske jezike i književnosti, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu) je jediným akademickým pracoviskom v Chorvátsku, ktoré ponúka štúdium slovenského jazyka a literatúry. Slovakistika v porovnaní s inými slovanskými filológiami na fakulte síce nemá dlhú tradíciu, ale napriek svojej krátkej existencii – necelých tridsať rokov – sa môže preukázať náležitými výsledkami.

2. STRUČNÉ INŠTITUCIONÁLNE DEJINY PRACOVISKA

Formovanie slovakistiky na Filozofickej fakulte Univerzity v Záhrebe iniciovala popredná chorvátska bohemistka, slavistka a prekladateľka prof. dr. sc. Dubravka

Sesar, rod. Dorotić (1947 – 2023), ktorá v rámci študijného programu český jazyk a literatúra na vtedajšej Katedre západoslovanských jazykov a literatúr Inštitútu slovanských jazykov a literatúr (Katedra za zapadnoslavenske jezike i književnosti, Odsjek za slavenske jezike i književnosti) od akademického roku 1994/1995 uviedla výberové predmety slovenská literatúra a slovenský jazyk, zamýšľané primárne pre študentov bohemistiky, kroatistiky a ďalších slavistických programov.

Na základe spolupráce medzi Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a Ministerstvom vedy a vzdelávania Chorvátskej republiky (Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske) sa v tom istom roku na fakulte zriadil aj lektorát slovenského jazyka a kultúry¹ s cieľom zabezpečiť realizáciu praktickej výučby slovenčiny ako cudzieho jazyka a propagáciu Slovenska a jeho kultúry.

Samostatný študijný program slovenský jazyk a literatúra (slovački jezik i književnost), ktorého koncepciu vypracovala Dubravka Sesar, ponúka fakulta od akademického roku 1997/1998. Katedra slovenského jazyka a literatúry vznikla až v roku 2004 po rozdelení veľkého Inštitútu slovanských jazykov na tri nové pracoviská: Inštitút južnoslovanských jazykov a literatúr (Odsjek za južnoslavenske jezike i književnosti), Inštitút východoslovanských jazykov a literatúr (Odsjek za istočnoslavenske jezike i književnosti) a Inštitút západoslovanských jazykov a literatúr (Odsjek za zapadnoslavenske jezike i književnosti), pod ktorý spadá práve katedra slovenského jazyka a literatúry spolu s katedrami českého jazyka a literatúry a poľského jazyka a literatúry.²

Katedra garantuje trojročné bakalárske a dvojročné magisterské štúdium slovenského jazyka a literatúry v kombinácii s iným študijným programom na fakulte vo forme denného štúdia, pričom zo strany študentov je možné vybrať si na magisterskom štúdiu zameranie na (1) učiteľstvo (nastavnički smjer) alebo na (2) prekladateľstvo a kulturológiu (prevoditeljsko-kulturološki smjer). Doktorandské štúdium sa realizuje na fakultnej úrovni. Praktická jazyková výučba sa na bakalárskom stupni začína od úplnej začiatočnickej úrovne (A1) podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky.

Vzdelávací program v súčasnosti zabezpečujú izv. prof. dr. sc. Zrinka Stričević-Kovačević (aktuálne vo funkcii vedúcej katedry), red. prof. dr. sc. Martina Grčević (aktuálne vo funkcii riaditeľky inštitútu), izv. prof. dr. sc. Ivana Čagalj a tzv. vyšší lektori (viši lektor) Mgr. Maria Vuksanović Kursar a Mgr. Martin Machata.

V časoch formovania slovakistiky v Záhrebe spočiatku absentovali odborníci z domácich radov, rovnako i domáce vedecké a odborné práce, no vďaka pomoci zo

¹ Viac o agende lektorátov pozri Jílek (2021).

² Podrobnejšie o histórii, štruktúre a činnosti katedry a o študijnom programe, pozri *Odsjek za zapadnoslavenske jezike i književnosti*;^[1] taktiež *Katedra za slovački jezik i književnost*.^[2]

slovenskej strany, konkrétne zriadením lektorátu, sa táto dočasná situácia pri etablovaní pracoviska prekonala.

Okrem pedagogickej činnosti na katedre prebieha vedeckovýskumná aktivita, najmä v oblastiach lingvistiky, literárnej vedy a translatológie. Popritom sa na katedre organizujú viaceré vedecko-odborné či kultúrno-spoločenské podujatia, ako napríklad pravidelné prednášky a prezentácie hosťujúcich vysokoškolských pedagógov alebo vedeckých pracovníkov zo Slovenska, filmové premietania či literárne besedy. Študenti môžu taktiež absolvovať vlastivedné exkurzie, ktoré sú pre nich často prvým priamym kontaktom so Slovenskom. Okrem toho môžu využívať i akademické mobility, či už ide o letnú školu slovenského jazyka a kultúry a semestrálne pobyty v rámci programu slovakistické štúdiá *Studia Academica Slovaca* – centra pre slovenčinu ako cudzieho jazyka Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, alebo v rámci európskych programov CEEPUS a Erasmus.

Od založenia lektorátu bolo slovenským ministerstvom školstva dosiaľ vyslaných sedem lektorov, ktorí výrazne prispeli k rozvoju slovakistiky v Záhrebe: doc. PhDr. Emil Horák, CSc. (1994 – 1998), PhDr. Elena Melušová, CSc. (1998 – 2002), prof. PhDr. Anna Valcerová, CSc. (2002 – 2003), doc. PhDr. Mária Dobříková, CSc. (2003 – 2007), doc. PhDr. Eva Tibenská, CSc. (2007 – 2012), Bc. Mgr. Peter F. 'Rius Jílek (2012 – 2016) a Mgr. Ľubica Blažencová, PhD. (2016 – 2018). V súčasnosti svoj mandát opätovne vykonáva lektor Jílek (2018 – doteraz).

V roku 2019 bola katedra ako inštitúcia za svoj prínos do chorvátsko-slovenských vzťahov ocenená Pamätnou medailou Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, ktorú v mene dekana Mariána Zouhara odovzdala vtedajšia riaditeľka *Studia Academica Slovaca* Jana Pekarovičová pri príležitosti dvadsiateho piateho výročia počiatkov slovakistickej výučby v Chorvátsku.

Momentálne katedra čelí novým výzvam, ktoré súvisia s rýchlymi demografickými, hospodárskymi a politickými zmenami v chorvátskej spoločnosti posledného desaťročia, a tie sa prakticky prejavujú poklesom záujmu o štúdium. S týmto problémom sa vyrovnávajú mnohé ďalšie menšie filologické pracoviská a vôbec humanitne orientované programy nielen v Chorvátsku, ale aj v iných európskych krajinách. Aj preto katedra absolvovala nový akreditačný proces a od akademického roka 2024/2025 bude ponúkať inovovaný študijný program, ktorý by mal upútať potenciálnych študentov svojim dôrazom na prax a pracovný trh.

3. GRAMATICKÉ, LEXIKOLOGICKÉ A TRANSLATOLOGICKÉ VÝSKUMY

Výskum slovenčiny na Katedre slovenského jazyka a literatúry v Záhrebe je komparatívny v rámci kontaktu s inými slovanskými jazykmi, a zameriava sa pre-

dovšetkým na porovnávanie s chorvátčinou. Realizuje sa v podobe lingvistických projektov v rámci slavistického výskumu na fakulte alebo osobným úsilím jednotlivcov.

Doposiaľ realizované projekty, v ktorých bola zastúpená aj slovakistika, boli tri slavistické jazykovedné vedeckovýskumné projekty Ministerstva vedy a vzdelávania Chorvátskej republiky s medzinárodnou účasťou pod vedením Dubravky Sesar: *Istraživanje zapadnoslavenskih jezika* [Výskum západoslovanských jazykov] (1996 – 2002), *Zapadnoslavenski jezici u usporedbi s hrvatskim* (Západoslovanské jazyky v porovnaní s chorvátčinou, 2002 – 2006) a *Slavenski jezici u usporedbi s hrvatskim* [Slovanské jazyky v porovnaní s chorvátčinou] (2006 – 2009). Výsledkom tohto dlhoročného výskumu sú tri vysokohodnotné zborníky komparatívnych slavistických štúdií: *Slavenski jezici u usporedbi s hrvatskim I* (Sesar 2009a), *Slavenski jezici u usporedbi s hrvatskim II* (Sesar 2011) a *Slavenski jezici u usporedbi s hrvatskim III* (Sesar 2013a).

Ďalší projekt s medzinárodnou účasťou, finančne podporený Chorvátskou vedeckou nadáciou (Hrvatska zaklada za znanost), na ktorom spolupracovali aj domáci slovakisti, bol jazykovedný projekt *Komparativnoslavističke lingvokulturalne teme* [Komparativnoslavistické lingvokultúrne témy] (2014 – 2017), pod vedením polonistky prof. dr. sc. Nedy Pintarić, s výsledným rovnomenným zborníkom (Pintarić – Čagalj – Vidović Bolt 2019).

Pri praktickej výučbe a štúdiu slovenčiny ako cudzieho jazyka sa využívajú okrem odbornej literatúry vydanej na Slovensku (slovenské gramatiky, slovníky a rôzne príručky a učebnice, napr. zo série *Križom-krážom*) už aj knihy a učebnice, ktoré postupne publikuje katedra pre chorvátskych študentov, napr. slovensko-chorvátsky a chorvátsko-slovenský slovník *Slovačko-hrvatski rječnik i hrvatsko-slovački praktični rječnik s gramatikom* [Slovensko-chorvátsky a chorvátsko-slovenský príručný slovník s gramatikou] (Kursar – Sesar 2005), porovnávacie frazeologické slovníky *Hrvatskosrpsko-češko-slovački frazeološki rječnik* [Chorvátsosrbsko-česko-slovenský frazeologický slovník] (Menac – Sesar – Kuchar 1986) a *Hrvatsko-češko-slovački frazeološki rječnik s indeksom čeških i slovačkih frazema* [Chorvátsko-česko-slovenský frazeologický slovník s indexom českých a slovenských frazém] (Menac – Sesar – Kuchar 1998) či učebnica slovenského jazyka pre stredne pokročilú a pokročilú úroveň (B2 a C1) *Po Slovensku po slovensky* (Machata 2017).

V období posledných piatich rokov boli vydané štyri knižné publikácie, z toho tri lingvistické monografie z oblasti syntaxe, lexikológie a translatológie a jeden zborník, ktorý okrem lingvistických prác zahŕňa aj literárnovednú a translatologickú oblasť. Do tohto príspevku sme zaradili aj niektoré štúdie z morfológie a slovtvorby, ktoré boli publikované v opisovanom období.

3.1. SYNTAX

V oblasti syntaxe bola v roku 2018 vydaná monografia *Pregled slovačke sintakse* [Prehľad slovenskej syntaxe] (Sesar 2018). Táto práca v prvom rade slúži ako učebnica pre chorvátskych študentov slovakistiky, preto ju autorka opisuje na pozadí chorvátskeho jazyka. Vychádzajú z vlastných pedagogických skúseností, autorka sa v nej pri exemplifikácii zhodných a rozdielných syntaktických javov sústreďuje najmä na tie miesta, ktoré sú z hľadiska osvojovania si slovenčiny ako cudzieho jazyka problematické. V skutočnosti ide často o tie isté alebo podobné jazykové javy, ktoré sa v týchto dvoch príbuzných jazykoch opisujú pomocou rôznych gramatických, sémantických či funkčných kritérií (napr. rozdielne definovanie a určovanie apozície (slov. *pekár* *Jozef peče chlieb* – chorv. *pekar* *Josip peče kruh*), ďalej rozdiely pri vykaní, pri používaní menného predikátu v inštrumentáli, pri adjektivizácii činného prídavia prítomného či intonačné vetné rozdiely a pod.).

Jazykový materiál je v učebnici spracovaný kontrastívnou metódou na praktickej aj teoretickej úrovni a zakladá sa na tradičnom štruktúrno-funkčnom prístupe, ktorý zosúladzuje dve (v istom ohľade) rozdielne jazykové tradície, vychádzajú z klasickej, ako aj aktuálnej slovenskej a chorvátskej odbornej literatúry. V prvých troch kapitolách teoretickej časti sa vysvetľujú základné syntaktické pojmy (syntax, veta a výpoveď, gramatická štruktúra vety, syntagmatika, vetné vzťahy a i.). Nasledujú kapitoly venované jednoduchej vete a vetným členom, ktoré komparatívne opisujú jednotlivé hlavné (podmet a prísudok), ako aj vedľajšie vetné členy (predmet, prívlastok, prístavok, doplnok a príslovkové určenie). K vedľajším vetným členom sú zaradené aj prístavok (chorv. *apozicija*) a doplnok (chorv. *predikatni atribut* alebo *proširak*) v duchu chorvátskej tradície, no s upozornením, že tieto dva javy sa v slovenských gramatikách zatriedujú k polopredikatívnym (polovetným) konštrukciám. Kapitola o nich je síce kratšia, ale zato bohatá na komparatívne poznámky.

Autorka tiež upozorňuje na rôzne názvy podobných jazykových javov v slovenčine a chorvátčine či na rozdielne systémy participií v syntaxi oboch jazykov. Opisuje a porovnáva modálnu stavbu viet, emocionálnosť, významovú výstavbu výpovede, slovosled, aktuálne členenie a vetné zvláštnosti v texte. Rovnako zaznamenáva rozdielnosť pri súvetiach (prirad'ovacích aj podrad'ovacích) a teoretickú časť dopĺňa kapitolami z domény syntaxe textu a interpunkcie. Teória je podoprená množstvom príkladov, excerpovaných hlavne zo slovenských odborných prác, pričom všetky príklady sú dôsledne preložené do chorvátčiny (s poukazovaním na eventuálne syntaktické rozdiely).

Doplnkom učebnice sú praktické syntaktické cvičenia s kľúčom. Za prínosný môžeme považovať aj malý slovensko-chorvátsky a chorvátsky-slovenský register termínov v závere, t. j. jediný zoznam jazykovedných termínov v obojsmernom pre-

klade vôbec. Terminológia syntaktického charakteru je obohatená aj o jednotky z oblasti pravopisu či slovotvorby.

Táto práca predstavuje prvú kontrastívnu slovenskú syntax v porovnaní s chorváčtinou, ktorej vzniku predchádzali mnohé autorkine vedecké práce v oblasti chorvátskej syntaxe a jej komparácie so slovenčinou, ako aj inými slovanskými jazykmi (napr. Sesar 1997, 2009b, 2013b).

3.2. LEXIKOLÓGIA A SLOVOTVORBA

Lexikologickú oblasť reprezentuje knižná publikácia *Lažni prijatelji – Falošni priatelja* s podtitulom *Rječnik hrvatsko-slovačkih međujezičnih homonima – Slovník slovensko-chorvátskych medzijazykových homoným* (Grčević 2020). Táto príručka predstavuje vedecké referenčné autorské dielo, ktoré sa na teoretických základoch slovanskej lexikológie a kontaktovej lingvistiky zaoberá fenoménom chorvátsko-slovenskej a slovensko-chorvátskej *medzijazykovej homonymie* alebo *falošných priateľov*.³ Medzijazyková homonymia je podmienená predovšetkým genetickou a typologickou blízkosťou chorváčtiny a slovenčiny.

Keďže ide o prvú knižnú prácu svojho druhu v kroatistickom i slovackistickom prostredí, je aj významným príspevkom do súčasnej slavistiky s osobitným zreteľom na chorvátsky a slovenský jazyk o to viac, že v komparatívnych slovanských výskumoch je slovenčina jedným zo slabšie zastúpených slovanských jazykov. Svojou štruktúrou, jazykovou koncepciou, účelom a obsahom je publikácia určená a prispôsobená širokej cieľovej skupine – okrem filológov, prekladateľov a študentov ju môžu využiť všetci nositelia slovenského, ako aj chorvátskeho jazyka pre potreby bežnej slovensko-chorvátskej komunikácie.

Tak ako ohľadom štruktúry a obsahu slovníkov medzijazykových homoným neponúka slovanská lexikografia či slovanská filológia univerzálnu odpoveď, ktorá by bola akceptovateľnou pre všetky jazyky a cieľové skupiny, tak aj pri výbere a spracúvaní homonymnej (významovo rozličnej a formálne rovnakej alebo podobnej) lexiky chorvátskeho a slovenského jazyka bolo potrebné vyrovnáť sa s rôznymi teoretickými pohľadmi na medzijazykovú homonymiu a vymedziť metodologické kritériá. Tie sú spracované v iných autorkiných publikáciách (napr. o rozdielnej jazykovej koncepcii slovníkov medzijazykových homoným porov. Grčević 2022; o lexikografickom spracovaní slovensko-chorvátskych medzijazykových homoným s prihliadnutím na sociolingvistické a kultúrno-historické fakto-

---

³ V slovenskej jazykovede sa ako termín najčastejšie používa pomenovanie *medzijazyková homonymia*, resp. *medzijazykové homonymá*, a v chorvátskej sa v poslednom období rozšírilo používanie ustáleného spojenia *lažni prijatelji* (*falošni priatelja*, pôvodne franc. *faux amis*). Okrem týchto názvov sa používajú aj iné, napr. slov. *zradné slová*, *interlingválne homonymá* alebo chorv. *lažni parovi* (doslovne „falošné páry“). Termín *medzijazyková homonymia* sa v chorvátskej jazykovede neujal.

ry porov. Grčević 2019; o slovensko-chorvátskej medzijazykovej homonymii a cieľovej skupine používateľov slovníka porov. Grčević 2018). Keďže slovník je určený pre širokú skupinu chorvátskych aj slovenských používateľov, celý je spracovaný dvojjazyčne – vrátane obsahu, predslovu, teoreticko-metodologických kapitol, exemplifikácie skratiek či poznámok o výslovnosti a písaní (o slovenčine po chorvátsky a o chorvátčine po slovensky). Slovník uvádza aj praktický prehľad bibliografických údajov.

Samotný slovníkový materiál je usporiadaný do dvoch stĺpcov. Na ľavej strane je slovenské heslo v slovníkovom tvare, preložené a vysvetlené pre chorvátskeho čitateľa, a na pravej chorvátske, ktorého výklad je zase adaptovaný pre slovenského čitateľa. Pod každým heslom sa uvádza jeho slovnodruhová príslušnosť. Za slovnodruhovým určením nasleduje preklad hesla s potrebnou štylistickou charakteristikou a jeho sémantický výklad. Pod chorvátskym heslom sa jeho významy uvádzajú v slovenčine a pod slovenským v chorvátčine, podoprené príkladmi, taktiež v recipročnom preklade. Na konci textu sa pri niektorých heslách (podľa potreby) spolu s jednotlivými poznámkami, napr. o štýlovej, časovej alebo kontextuálnej rozdielnosti, odkazuje na nové homonymné vzťahy symbolom ukazováka. Slovník je taktiež obohatený grafickým znázornením, ktorého úlohou je upútať čitateľa vizuálne, uľahčiť mu vnímanie textu, a taktiež jasnejšie zobrazit' rozdielne asociácie používateľov chorvátčiny a slovenčiny.

Ako ukážku zo slovníka uvádzame dva páry slovensko-chorvátskych medzijazykových homonym, čiastočne homonymné slovenské a chorvátske sloveso *prať* a *prati*, pri ktorého lexikografickom spracovaní je posilnená explikačno-didaktická funkcia, a taktiež podstatné meno *balvan*, ktorý je zasa príkladom na grafické priblíženie homonymného páru:

U SLOVAČKOME ZNAČI

prať

nesvr.

prati (samo rublje, tkaninu) (*prať bielizeň* – prati rublje; *prať šaty* – prati haljinu; *práčka perie* – perilica pere (samo stroj za pranje rublja))

V CHORVÁTČINE ZNAMENÁ

prati

nedok.

1. umývať (si, sa) (*prati ruke, lice, kosu* – umývať (si) ruky, tvár, vlasy; *oprati se* – umyť sa; *prati suđe, pod, auto* – umývať riad, podlahu, auto)

2. čistiť, umývať si (*prati zube* – čistiť si zuby; *prati cipele* – čistiť topánky)

3. prať (*prati rublje* – prať bielizeň)

Glagol *prat'* u značenju ,uklanjati nečistoću (obično vodom)' rabi se u slovačkome samo u vezi s tekstilom, odjećom, za razliku od hrv. glagola ,prati' koji se rabi i u drugim vezama (npr. prati zube, ruke, lice, kosu, suđe).

U publicističkom stilu u oba jezika može se ,prati' i novac u frazi: *pranie špinavých peňazí* – pranje prljavog novca.

U slovačkome postoji i homonimni glagol **prat' (sa)** (*ekspr., rijetko*) u značenju ,tući (se), udarati'.

→ **práčka – pračka**

-----

balvan

m.

1. veliki kamen, stijena
2. *pren. eksp.*; veliki komad neke materije uopće (*balvany snegu* – veliki komadi snijega; *ťažký ako balvan* – vrlo težak)
3. *pren. eksp.*; velika briga (*mat' balvan na prsiach* – imati velike brige)

→ **stena – stijena**

balvan

m.

1. *hovor.*; brvno, klada; kmeň
2. *pren. pejor.*; hlupák, tupec, babrák

→ **stena – stijena**

Slovotvornými postupmi v chorvátskom a slovenskom hovorovom jazyku sa zaoberá príspevok *O nekim tvorbenim postupcima u hrvatskom i slovačkom razgovor-*

nom jeziku [O niektorých slovotvorných postupoch v chorvátskom a slovenskom hovorovom jazyku] (Šunjić – Čagalj 2019), pričom najväčšiu pozornosť autori venujú derivácii – sufíxácii ako najfrekvencovanejšiemu postupu tvorenia slov v oboch jazykoch (napr. chorv. *kulturnjak* „odborník v oblasti kultúry“, *Dalmoš* „Dalmatíнец“, slov. *slovina* „slovenský jazyk ako školský predmet“, *Šturák* „Študentský domov Ľudovíta Štúra v Bratislave“) a tzv. lexikálnemu kríženiu (chorv. *leksičko stapanje*), ktoré ponímajú ako slovotvorný proces, pri ktorom sa nemorfematické časti (najčastejšie) dvoch slov spájajú do novej lexémy s modifikovaným významom, kde sa nevyhnutne skraca aspoň jeden z komponentov a niekedy aj grafická alebo hlásková štruktúra výrazu (napr. chorv. *klinceza* (klin(ka) x (pr)inceza, „dievčatko, princeznička“); slov. *futbalisko* (futbal(ové) x (ihr)isko), *beton* (Be(cherovka) x ton(ik)). Autori poukazujú aj na periférne postupy v hovorových varietách chorvátčiny a slovenčiny (napr. univerbizácia: chorv. *daljinac* < daljinski upravljáč „diaľkové ovládanie“, *motorka* < motor-na pila „motorová pila“); slov. *akčňák* < akčný film, *výška* < vysoká škola).

Slovotvornou problematikou adjektív v slovenčine a chorvátčine sa čiastočne zaoberá aj práca *Adjektíva v slovenskom a chorvátskom jazyku* (Machata 2021). Autor v nej poukazuje na rozdiely a podobnosti pri tvorbe a používaní adjektív v oboch jazykoch, pričom upozorňuje aj na ich nesprávne používanie v chorvátčine pod vplyvom slovenčiny počas vyučovania zo strany študentov: napr.: **bocasto pivo* (fľaškové pivo – pivo u boci), **vaniljasti sladoled* (vanilková zmrzlina – sladoled od vanilije), **kockasti šećer* (kockový cukor – šećer u kocki), **plažna odbojka* (plážový volejbal – odbojka na pijesku).

3.3. MORFOLÓGIA

V oblasti morfológie neboli publikované žiadne knižné práce, napriek tomu považujeme za dôležité spomenúť, že za posledných päť rokov vyšlo niekoľko komparatívnych štúdií, zaoberajúcich sa touto problematikou. Morfológické komparatívne výskumy sú v poslednom období zamerané predovšetkým na porovnanie primárnych a zároveň homonymných predložiek, vychádzajúc z výskumu slovensko-chorvátskej medzijazykovej homonymie, pri ktorom sa prejavovala potreba za ich podrobnejším porovnávacím opisom. Jednou z najproblematickejších homonymných predložiek je predložka *za*, ktorej sa v slovenskej sekundárnej literatúre pripisuje 19 až 25 významov, a v chorvátskej 14 až 20, pričom sa v oboch jazykoch spája s tromi pádmi. Na rozdielne významy predložky a jej používanie v praxi je potrebné z lingvodidaktického hľadiska upozorňovať chorvátskych študentov slovakistiky, pretože v dôsledku nepriaznivej interferencie, t. j. prenášania významu na slovenskú predložku pod vplyvom materinského chorvátskeho jazyka, dochádza k tvoreniu chybných predložkových konštrukcií, ako napr. *pripravujem sa za piatok, lebo mám skúšku; za obedom sme sa dohodli*.

Všeobecnejší výskum predložky *za* sa opisuje v príspevku *Predložka za v slovenčine a chorvátčine* (Grčević – Raguž 2021), ktorý pomocou sémanticko-štatistickej analýzy na príklade vybraných literárnych textov dokazuje rozličnú frekvenčnú distribúciu pádov v slovenčine a chorvátčine⁴, ako aj rozdielnu korešpondenciu slovenskej a chorvátskej predložky *za* v prekladových textoch v závislosti od perspektívy (smeru prekladu), t. j. v smere zo slovenčiny do chorvátčiny je potvrdená v 44 %, zatiaľ čo z chorvátčiny do slovenčiny iba v 14 % všetkých príkladov. Okrem toho výskum potvrdil aj rozdielnu realizáciu slovenskej a chorvátskej predložky *za* v priestorových a nepriestorových významoch. Používanie chorvátskej predložky *za* v jazykovej praxi je v porovnaní so slovenčinou značne oslabené v priestorovom význame (v statickej aj dynamickej relácii). Viac než 90 % jej celkovej realizácie v chorvátčine tvoria nepriestorové významy v spojení s akuzatívom, predovšetkým nedimenzionálne významy, ako napr. účel, zreteľ, príčina ([...] *instituciju za čuvanje i odgoj predškolske djece*. – [...] inštitúciu, zameranú na stráženie a výchovu detí predškolského veku.; *Za pametnog čovjeka i neugoda predstavlja korisno iskustvo*. – *Pre* múdreho človeka je aj nepríjemnosť užitočná skúsenosť.). V slovenčine sa používanie predložky *za* v priestorových a nepriestorových významoch ukazuje ako rovnomernejšie (napr. priestorové významy: *Za múrom bola hranica*. – *Iza* zida bila je ulica.; *Rumunská lokomotiva potlačila vlak za hranicu*, [...] – Rumunjska je lokomotiva pogurala vlak *preko* granice, [...]; nepriestorové významy: *Podakoval sa Rónaiovcom za pomoc*. – Zahvalio se Rónaievima *na* pomoći.; *Velmi sa hanbil za všetko*, [...] – Jako se stidio *zboj* svega [...]). Sémantické rozdiely tvarovo rovnakej predložky *za* v slovenčine a chorvátčine vyplývajú z divergentného vývinu pôvodne praslovanskej predložky.

Ďalší výskum bol zameraný konkrétnejšie, t. j. na časové významy slovenskej a chorvátskej predložky *za*. Jeho výsledky boli spracované v štúdiu *Hrvatski i slovački prijedlog za u vremenskom značenju* [Chorvátska a slovenská predložka *za* v časovom význame] (Grčević 2021; v skrátenej a adaptovanej slovenskej podobe porov. Grčević 2023a). Komparatívna analýza časového významu slovenskej a chorvátskej predložky *za* poukazuje na zhody a odlišnosti pri jej používaní v jazykovej praxi, ale aj na nejednotnosť v metajazykovom opise vo výkladových slovníkoch, gramatikách a inej sekundárnej odbornej literatúre. Realizácia predložky *za* v časovom význame nie je rozšírená vzhľadom na jej celkové používanie ani v chorvátčine, ani v slovenčine. V našom korpuse paralelných slovensko-chorvátskych textov nepredstavoval ani 10 %. Porovnávanie metajazykového opisu v oboch jazykoch, podopreté excerpovanými príkladmi z praxe, poukazuje na to, že realizácia predložky *za* v časovom význame je rozmanitejšia v chorvátčine. Tri ča-

⁴ V slovenčine: *za* + akuzatív (62 %), *za* + inštrumentál (33 %); v chorvátčine: *za* + akuzatív (92 %), *za* + inštrumentál (5 %); spojenie s genitívom je v oboch jazykoch najmenej frekventované.

sové významy sú pre slovenskú a chorvátsku predložku *za* spoločné: (1) čas v priebehu s genitívom (*za vojny – za rata*), (2) časový rozsah, t. j. časový úsek, v priebehu ktorého sa uskutočňuje dej s akuzatívom (*prečítať za hodinu – pročitati za sat vremena*) a (3) časová následnosť s inštrumentálom (*deň za dňom – dan za danom*). Tri časové významy sú príznačné len pre chorvátčinu: (1) časový úsek, po ktorom nastáva dej s akuzatívom (*doći će za pet minuta – pride o päť minut*), (2) časový účel s akuzatívom (*poziv za subotu – pozvánka na sobotu*) a (3) typ časovej simultánnosti s inštrumentálom (*dogovorit ćemo se za ručkom – dohodneme sa pri obedu*). Kým popri synonymii predložkových konštrukcií v spoločných časových významoch je možná aj korešpondencia slovenskej a chorvátskej predložky *za* ako prekladových ekvivalentov, v ďalších troch časových významoch medzi nimi táto zhoda neexistuje.

Z komparatívnych výskumov primárnych predložiek by sme mohli spomenúť ešte prácu *Vokalizacija prijedloga k u slovačkome i hrvatskome* [Vokalizácia predložky *k* v slovenčine a chorvátčine] (Grčević 2023b), ktorá sa zaoberá vokalizáciou predložky *k(u)* v slovenčine a *k(a)* v chorvátčine. Autorka v nej komparatívne opisuje normatívne pravidlá tohto jazykového javu, ako aj ich (ne)dodržiavanie v jazykovej praxi. Vokalizácii predložiek v slovenčine i chorvátčine sa vo všeobecnosti venuje málo pozornosti (pojem a termín *vokalizácia* sa v chorvátskej jazykovede pri predložkách nepoužíva)⁵. Normatívne pravidlá sú viac menej zastarané a nerozpracované, hoci záujem nositeľov oboch jazykov o túto problematiku je pomerne veľký. Napriek podobným normatívnym pravidlám vokalizácie predložky *k* v slovenčine aj v chorvátčine sa potvrdzujú veľké rozdiely v jazykovej praxi. Kým v slovenčine je natoľko rozšírená, že prekračuje normatívne určené a opísané rámce (napr. *ku všetkým* (3040) – *k všetkým* (1211), *ku hviezdám* (550) – *k hviezdám* (375), v chorvátčine patrí vokalizovaná predložka *ka* k periférnym a zriedkavým javom, čo súvisí aj s postupným vytláčaním predložky *k*. Ak sa vokalizovaná predložka *ka* aj vyskytne, väčšinou to nie je pred slovami, ktoré sa začínajú na konsonanty *k* a *g* (napr. pred vokálom: *na putu ka Europskoj uniji* – na ceste k Európskej únii). Príspevok z jazykových korpusov poukazuje na určité tendencie pri vokalizácii *k* v obidvoch jazykoch, ktoré by sa v budúcnosti mohli opísať konkrétnejšie.

⁵ Samotný jav „vokalizácia predložiek“, ako ho pomenúva slovenská jazykoveda, v chorvátskej jazykovede nemá analogické terminologické pomenovanie ako celkový jav. Terminologický názov sa skôr vzťahuje na samotný vokál, ktorý vokalizáciu predložiek umožňuje. Takýto vokál sa nazýva „navesak“ (*odatok*), v našom prípade pri vokalizovanej predložke *ka* je to „navesak *a*“ (pripojené, dodané *a*), teda „prijedlog *k* s naveskou *a*“ (predložka *k* s dodaným *a*). Ako „navesak“ alebo „navesci“ (pl.) sa nazývajú všetky vokály, ktoré sa môžu dodať na konci slova bez toho, aby zmenili jeho význam: pri príslovkách, napr. *sad(a) – teraz*; prídavných menách, napr. *dobrom(e, u) – dobrom* alebo *dobrému*; predložkách, napr. *k(a), s(a), pred(a)*. Termín *vokalizácia* sa v chorvátskej jazykovede používa na pomenovanie zmeny konsonantu *l* na vokál *o* na konci slabiky alebo slova, napr. *andeo – andeli* (*anjel – anjeli*), *seliti – seoba* (*sťahovať – sťahovanie*).

3.4. TRANSLATOLÓGIA

V oblasti translatológie bola publikovaná monografia *O prevođenju Babilona. Izabrana slovačka proza u hrvatskom prijevodu* [O preklade Babylonu. Vybraná slovenská próza v chorvátskom preklade] (Čagalj 2022). Publikácia je venovaná stratégiám prekladu neštandardných a cudzojazyčných variet vo vybraných chorvátskych prekladoch beletristickej naratívnej prózy piatich slovenských autorov (Klára Jarunkovej, Petra Pišćanka, Dušana Mitanu, Pavla Rankova, Víťa Staviarskeho). Vychádzajúc z deskriptívnych translatologických prístupov k textovej heteroglosii a opierajúc sa o sociolinguvistické poznatky, osobitný dôraz sa kladie na zložité a pevné vzťahy variantu a identity, ktoré sa v dôsledku kultúrneho vytesnenia textov stávajú osobitným prekladateľským problémom. Pri opise posunov v sociokultúrnych konotáciách a štylistických hodnotách, ku ktorým nevyhnutne dochádza bez ohľadu na aplikované postupy a stratégie pri preklade neštandardných a cudzojazyčných textov, sa preklady nehodnotia kvalitatívne, ale sa k analyzovanému javu pristupuje z fenomenologického hľadiska. Inými slovami, v tejto monografii sa k jednotlivým postupom na mikroúrovni prekladu neprístupuje normatívne, ale sa opisujú výsledky ich kumulácie, teda posuny, ku ktorým dochádza v štylizáciách celých cieľových textov.

Monografia pozostáva z troch častí: po rozsiahlej úvodnej kapitole, v ktorej sa zostavuje interdisciplinárny teoreticko-metodologický rámec, vhodný na analýzu jazykovo extrémne rozvrstveného korpusu, nasleduje hlavná časť. V nej sa porovnávajú jazykové štylizácie prevažne na lexikálnej a frazeologickej rovine vrátane kultúrnej a oným. Autorka analyzuje šesť slovenských prozaických textov (päť románov a jednu novelu) a ich chorvátske preklady, pričom osobitnú pozornosť venuje transformácii významov a funkcií teritoriálne, sociálne a/alebo situačne vyhranených (nárečových, sociolektových, cudzojazyčných) jazykových prostriedkov. Po záverečných úvahách uvádza aj bibliografiu všetkých vydaných prekladov slovenskej prozaickej tvorby do chorvátčiny.

Monografia je pôvodnou vedeckou prácou, ktorá sa zaoberá chorvátskymi prekladmi slovenskej literatúry najmä z jazykového aspektu. Autorka sa v nej tiež z interdisciplinárneho teoreticko-metodologického hľadiska venuje javu tzv. nepreložiteľných fenoménov – prenosu kultúrne špecifických neštandardných a cudzích frazém (k tomu porov. aj autorkine predchádzajúce výskumy, napr. Čagalj 2013, 2018a, 2018b, 2021). Publikácia ponúka metodologicky vhodne koncipovanú translatologickú analýzu rozsiahleho korpusu beletristických textov, ktorej závery môžu byť inšpiratívne nielen pre chorvátskych študentov slovaktistiky so zameraním na prekladateľstvo, ale aj pre ostatných prekladateľov a filológov vo všeobecnosti.

3.5. JUBILEJNÝ KONFERENČNÝ ZBORNÍK

V súvislosti s jazykovedným výskumom v širšom medzinárodnom slavistic-
kom kontexte potrebné je taktiež uviesť *Zborník radova s međunarodnoga znanstve-
nog skupa povodom 25 godina slovakistike u Zagrebu* [Zborník príspevkov z medzi-
národnej vedeckej konferencie pri príležitosti 25 rokov slovakistiky v Záhrebe]
(Stričević-Kovačević – Vuksanović Kursar 2021). Tento zborník prezentuje príspevy
účastníkov na uvedenej konferencii, ktorá prebehla 6. a 7. decembra 2019 na
pôde Filozofickej fakulty Univerzity v Záhrebe. Ešte v období tesne pred pandémiou
koronavírusu bola účasť na tejto konferencii vysoká (viac ako sedemdesiat účastní-
kov), pričom približne polovica z nich sa zaoberala jazykovými témami (napr. z ob-
lasti morfológie, slovotvorby, lexikológie, translatológie, vyučovania slovenčiny
ako cudzieho jazyka). Z jazykovedných prác domácich slovakistov možno spome-
núť príspevky *Sociolingvistički i ini aspekti prevođenja frazema (na slovačko-hrvat-
skome materijalu)* (Čagalj 2021), *Predložka za v slovenčine a chorvátčine* (Grčević
– Raguž 2021) a *Adjektiva v slovenskom a chorvátskom jazyku* (Machata 2021);
konkrétnejšie informácie o týchto prácach porov. v predchádzajúcich častiach.

4. PERSPEKTÍVY ĎALŠIEHO VÝSKUMU

Vedecký výskum na Katedre slovenského jazyka a literatúry v Záhrebe je od
založenia a formovania tohto pracoviska vo fáze postupného a prirodzeného vývoja.
Aj v budúcnosti sa bude orientovať primárne komparatívne a prispôsobovať potre-
bám a záujmom chorvátskej spoločnosti.

Jazykový komparatívny výskum je potrebný predovšetkým v oblasti výučby
slovenčiny ako cudzieho jazyka, pri tvorbe a precizovaní učebných materiálov a vy-
učovacích metód a metodík pre chorvátskych študentov slovakistiky. Kontrastívne
opisy slovenského a chorvátskeho jazyka prispievajú k lepšiemu porozumeniu ich
vývoja a dnešného fungovania v užšom vzájomnom vzťahu, ako aj v širšom kontex-
te slavistiky prípadne areálových štúdií. Napr. v roku 2023 sa začal realizovať nový
štvorročný projekt s medzinárodným zastúpením *Upravljanje standardnim jezikom
u Hrvatskoj i Srednjoj Europi od 1945. do danas* (Standard language management in
Croatia and Central Europe from 1945 until the present), podporený Chorvátskou
vedeckou nadáciou, na ktorom spolupracuje aj slovakistika, pod vedením bohemistu
prof. dr. sc. Petra Vukovića. Cieľom projektu je porovnať a opísať podobnosti a roz-
diely v rozvoji kodifikácie na pravopisnej, gramatickej a lexikálnej rovine v šiestich
európskych jazykoch (českom, chorvátskom, maďarskom, poľskom, slovenskom
a srbskom) a ich normatívnych tradíciách.

Jednou z úloh slovakistickej katedry v Záhrebe v spolupráci s lektorátom slo-
venského ministerstva školstva zostáva aj naďalej prezentácia a propagácia sloven-
ského jazyka, literatúry a kultúry v Chorvátsku a udržiavanie a zveľaďovanie slo-

vensko-chorvátskych vzťahov na akademickej úrovni. Stabilita systematického vedeckého výskumu závisí, pravdaže, od mnohých faktorov, medzi iným i od všestrannej podpory zo strany chorvátskych a slovenských inštitúcií.

Literatúra

- ČAGALJ, I. (2013): O prijenosu jezičnih identiteta likova u književnom prijevodu (na primjeru hrvatskoga prijevoda Rivers of Babylon). In: Kumorová, Z. – Gregorič, P. – Palečková, D. (eds.): *Rara Avis X. Zbornik z X. međinarodne filologicke konferencie Trnava 2. – 3. máj 2013*. Trnava: Katedra slovenského jazyka a literatúry Filozofickej fakulty Univerzity sv. Cyrila a Metoda, 11 – 26.
- ČAGALJ, I. (2018a): O slengu u književnom prijevodu (na primjeru hrvatskoga prijevoda Rivers of Babilon 1 i Rivers of Babilon 2 ili Drveno selo P. Pištanka). In: Botica, S. – Nikolić, D. – Tomašić, J. – Vidović Bolt, I. (eds.): *Zbornik radova (Drugi svezak) Šestoga hrvatskoga slavističkoga kongresa održanoga u Vukovaru i Vinkovcima od 10. do 13. rujna 2014*. Zagreb: Hrvatsko filološko društvo, 1077 – 1087.
- ČAGALJ, I. (2018b): Translatološki pogled na jezik adolescenata (Jediná Klára Jarunkove u hrvatskom prijevodu). In: Vojtechová Poklač, S. (ed.): *Philologica LXXVII. Zbornik Filozofickej fakulty Univerzity Komenského*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 446 – 453.
- ČAGALJ, I. (2021): Sociolingvistički i ini aspekti prevođenja frazema (na slovačko-hrvatskom materijalu). In: Stričević-Kovačević, Z. – Vuksanović Kursar, M. (eds.): *Zbornik radova s Međunarodnoga znanstvenog skupa povodom 25 godina slovakistike u Zagrebu, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 6.–7. prosinca 2019*. Zagreb: FF Press, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 61 – 72.
- ČAGALJ, I. (2022): *O prevođenju Babilona. Izabrana slovačka proza u hrvatskom prijevodu*. Zagreb: FF press, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- ČAGALJ, I. – ŠUNIĆ, V. (2019): O nekim tvorbenim postupcima u hrvatskom i slovačkom razgovornom jeziku. In: Kardaš, M. – Mešanović-Meša, E. (eds.): *Bosanskohercegovački slavistički kongres. Zbornik radova*. Sarajevo: Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, 217 – 227.
- GRČEVIĆ, M. (2018): Hrvatsko-slovačka međujezična homonimija. In: Botica, S. – Nikolić, D. – Tomašić, J. – Vidović Bolt, I. (eds.): *Zbornik radova (Drugi svezak) Šestoga hrvatskoga slavističkoga kongresa održanoga u Vukovaru i Vinkovcima od 10. do 13. rujna 2014*. Zagreb: Hrvatsko filološko društvo, 1113 – 1120.
- GRČEVIĆ, M. (2019): O leksikografskoj obradi hrvatsko-slovačkih lažnih prijatelja. In: Pintarić, N. – Čagalj, I. – Vidović Bolt, I. (eds.): *Komparativnoslavističke lingvokulturalne teme*. Zagreb: Srednja Europa, 103 – 112.
- GRČEVIĆ, M. (2020): *Lažni prijatelji / Falošni priatelja. Rječnik hrvatsko-slovačkih međujezičnih homonima / Slovník slovensko-chorvátskych medzijazykových homónym*. Zagreb: FF press, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- GRČEVIĆ, M. (2021): Hrvatski i slovački prijedlog za u vremenskom značenju. In: *Filologija: časopis Razreda za filološke znanosti Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti*, 77, 59 – 90.
- GRČEVIĆ, M. (2022): Jazyková koncepcia slovníkov medzijazykových homónym – na základe materiálu zo slovanských jazykov. In: Panajotov, V. – Grigorov, D. – Ivanova, D. et al. (eds.): *Súčasná slovakistika – súradnice a vektory. Zbornik príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie pri príležitosti 30. výročia odboru slovenská filológia na Univerzite sv. Klimenta Ochridského v Sofii. – Sofía, 28.04.2021*. Sofija: St. Kliment Ohridski University Press, 93 – 102.
- GRČEVIĆ, M. (2023a): Časový význam predložky za v slovenčine a chorvátčine. In: Mošaťová, M. – Kollárová, P. (eds.): *Slovenčina (nielen) ako cudzí jazyk v súvislostiach III. 1. zv*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 432 – 450.

- GRČEVIĆ, M. (2023b): Vokalizacija prijedloga *k* u slovačkome i hrvatskome. In: Vidović Bolt, I. – Čagalj, I. – Hrdlička, M. (eds.): *O jeziku zboriti. Zbornik radova u čast prof. dr. sc. Nedi Pintarić*. Zagreb: FF press, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 149 – 156.
- GRČEVIĆ, M. – RAGUŽ, A. (2021): Predložka *za* v slovenčine a chorvátčine. In: Stričević-Kovačević, Z. – Vuksanović Kursar, M. (eds.): *Zbornik radova s Međunarodnoga znanstvenog skupa povodom 25 godina slovakistike u Zagrebu, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 6.–7. prosinca 2019.* Zagreb: FF press, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 113 – 128.
- JÍLEK, P. F. 'R. (2021): Lektoráty slovenského jazyka a kultúry. In: *Academia*, 32/2 – 3, 38 – 42.
- KAMENÁROVÁ, R. et al. (2009): *Křížom-krážom: Slovenčina: Cvičebnica A1 + A2*. Bratislava: Univerzita Komenského.
- KAMENÁROVÁ, R. et al. (2011): *Křížom-krážom: Slovenčina B1*. Bratislava: Univerzita Komenského.
- KAMENÁROVÁ, R. et al. (2012): *Křížom-krážom: Slovenčina A2*. Bratislava: Univerzita Komenského.
- KAMENÁROVÁ, R. et al. (2014): *Křížom-krážom: Slovenčina B2*. Bratislava: Univerzita Komenského.
- KAMENÁROVÁ, R. et al. (2018): *Křížom-krážom: Slovenčina A1*, Bratislava: Univerzita Komenského.
- KURSAR, M. – SESAR, D. (2005): *Slovačko-hrvatski rječnik i hrvatsko-slovački praktični rječnik s gramatikom*. Zagreb: FF press, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- MACHATA, M. (2017): *Po Slovensku po slovensky. Učebnica slovenského jazyka pre pokročilých B2 – C1*. Zagreb: FF press, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- MACHATA, M. (2021): Adjektiva v slovenskom a chorvátskom jazyku In: Stričević-Kovačević, Z. – Vuksanović Kursar, M. (eds.): *Zbornik radova s Međunarodnoga znanstvenog skupa povodom 25 godina slovakistike u Zagrebu, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 6.–7. prosinca 2019.* Zagreb: FF press, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 291 – 299.
- MENAC, A. – SESAR, D. – KUCHAR, R. (1986): *Hrvatskosrpski-češko-slovački frazeološki rječnik*. Zagreb: Zavod za lingvistiku Filozofskoga fakulteta u Zagrebu.
- MENAC, A. – SESAR, D. – KUCHAR, R. (1998): *Hrvatsko-češko-slovački frazeološki rječnik s indeksom čeških i slovačkih frazema*. Zagreb: Zavod za lingvistiku Filozofskoga fakulteta u Zagrebu.
- PINTARIĆ, N. – ČAGALJ, I. – VIDOVIĆ BOLT, I. (eds.) (2019): *Komparativnoslavističke lingvokulturalne teme*. Zagreb: Srednja Europa.
- SE SAR, D. (1997): Novije hrvatske, češke, poljske i ruske sintakse u kontekstu pripadnih gramatičarskih tradicija. In: *Riječ*, 3/2, 87 – 97.
- SE SAR, D. (ed.) (2009a): *Slavenski jezici u usporedbi s hrvatskim I*. Zagreb: FF press, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- SE SAR, D. (2009b): Modalni modeli u hrvatskom i drugim slavenskim jezicima. In: Sesar, D. (ed.): *Slavenski jezici u usporedbi s hrvatskim I*. Zagreb: FF press, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 25 – 37.
- SE SAR, D. (ed.) (2011): *Slavenski jezici u usporedbi s hrvatskim II*. Zagreb: FF press, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- SE SAR, D. (ed.) (2013a): *Slavenski jezici u usporedbi s hrvatskim III*. Zagreb: FF press, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
- SE SAR, D. (2013b): Apozicija i predikatni atribut u sintaktičkoj raščlambi pojedinih slavenskih jezika. In: Sesar, D. (ed.): *Slavenski jezici u usporedbi s hrvatskim III*. Zagreb: FF press, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 95 – 112.
- SE SAR, D. (2018): *Pregled slovačke sintakse*. Zagreb: FF press, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

STRIČEVIĆ-KOVAČEVIĆ, Z. – VUKSANOVIĆ KURSAR, M. (eds.) (2021): *Zbornik radova s Međunarodnoga znanstvenog skupa povodom 25 godina slovakistike u Zagrebu, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 6.–7. prosinca 2019.* Zagreb: FF Press, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Internetové zdroje

- [1] <https://www.ffzg.unizg.hr/zslav/povijest-studija-3/> (cit. 15. 12. 2023).
- [2] <https://slovacki.ffzg.unizg.hr> (cit. 15. 12. 2023).